

Sygn. akt IV CZ 17/16

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku K. S.

przy uczestnictwie P. O., B. O., O. S.

i T. O.

o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 kwietnia 2016 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 21 października 2015 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi, który wyda
orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Z. uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Z. z dnia 15 lipca 2015 r. o stwierdzeniu nabycia spadku po J. O., zmarłym dnia 8 marca 2013 r. w B., na podstawie testamentu, przez O. S. i K. S. po ½ części, znosząc w całości postępowanie dotknięte nieważnością, i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z. Zdaniem Sądu przyczyną nieważności postępowania był brak należytego umocowania pełnomocnika uczestnika postępowania P. O. Dokument pełnomocnictwa, którym legitymował się adwokat W. R., dotyczył innej sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po tym samym spadkodawcy, prowadzonej z wniosku P. O. pod sygnaturą akt I Ns .../13, która zakończyła się odrzuceniem wniosku i nie obejmował udziału w sprawie toczącej się z wniosku K. S.

Zażalenie na postanowienie wniósł, w oparciu o art. 394¹ § 1¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., K. S. Dochodząc uchylenia orzeczenia zarzucił naruszenie art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że uwzględnienie przez sąd w toku postępowania pełnomocnictwa w formie dokumentu wskazującego sygnaturę innej tożsamej przedmiotowo sprawy było równoznaczne z nienależytym umocowaniem i skutkowało nieważnością postępowania oraz naruszenie art. 88 k.p.c. poprzez przyjęcie, że złożenie dokumentu pełnomocnictwa zawierającego w treści inną sygnaturę akt jest tożsame z należyтым umocowaniem w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył:

Pojęcie „pełnomocnictwo” w rozumieniu prawa procesowego ma dwojakie znaczenie. Z jednej strony oznacza dokument, który stanowi dowód udzielenia pełnomocnictwa wskazanej osobie w określonym zakresie, z drugiej - umocowanie, czyli oznaczenie sytuacji prawnej podmiotów uczestniczących w postępowaniu, relacji mocodawca – pełnomocnik, które nie musi być potwierdzone dokumentem. Wady dokumentu pełnomocnictwa mogą świadczyć o braku należytego umocowania tylko wówczas, kiedy wskazują na wadliwość samego umocowania. Przykładowo, jeżeli dokument pełnomocnictwa został podpisany przez stronę nienależycie reprezentowaną albo przez osobę, której woli co do prowadzenia działań przez określonego pełnomocnika nie sposób wywieść

z innych okoliczności sprawy, zachodzi przyczyna nieważności postępowania wskazana w art. 379 pkt 2 k.p.c. Podobnie, jeżeli dokument pełnomocnictwa wskazuje inny zakres sprawy niż ten, którego w toku procesu dotyczą rzeczywiste działania pełnomocnika, a rozszerzenie umocowania nie będzie wynikało z zachowania samej strony, dojdzie do nieważności postępowania. W niniejszej sprawie przedstawiono dokument pełnomocnictwa zawierający oznaczenie sprawy sygnaturą akt, co oznacza ograniczenie wynikającego z niego umocowania tylko do prowadzenia tej sprawy (art. 88 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Niemniej, adwokat W. R. czynnie uczestniczył w rozprawie zarówno w obecności uczestnika P. O. jak i samodzielnie, składał pisma procesowe a Sąd potwierdzał w protokołach jego rolę procesową jako pełnomocnika uczestnika, w formie adnotacji w protokole o treści „pełnomocnictwo w aktach sprawy sygn. akt I Ns .../13” albo „pełnomocnictwo w aktach”. Co do zasady pełnomocnictwo powinno być udzielane w formie pisemnej, ale ustawa dopuszcza udzielenie go ustnie poprzez złożenie oświadczenia strony, wciągniętego do protokołu (art. 89 § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Judykatura i piśmiennictwo dopuszczają również potwierdzenie udzielenia pełnomocnictwa bądź bezpośrednio poprzez udział mocodawcy w czynnościach pełnomocnika, bądź dodatkowe oświadczenie złożone w tym przedmiocie, nawet następcze na zarządzenie sądu (por. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, OSNC 2009, nr 6, poz. 76, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1998 r., II CKN 529/98, nie publ., z dnia 17 maja 2002 r., I CZ 31/02, "Biuletyn SN" 2002, nr 9, s. 15, z dnia 14 lipca 2010 r., V CSK 33/10, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2000 r., II UKN 666/99, OSNAPUS 2002, nr 4, poz. 95, z dnia 10 sierpnia 2000 r., IV CKN 1137/00, nie publ.). Dopuszczalne i prawnie skuteczne są zatem potwierdzenia czynności procesowych wykazujące, że działania procesowe pełnomocnika miały umocowanie strony przez niego reprezentowanej.

Działania uczestnika P. O. wskazywały na potwierdzenie umocowania adwokata W. R. do zastępowania go, również w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku przed sądem pierwszej instancji wszczętym na wniosek K. S. Wadliwość dotyczyła zatem jedynie odwoływania się do wystawionego wcześniej dokumentu, nie zaś samego umocowania. Oznacza to brak podstawy nieważności

art. 379 pkt 2 k.p.c. Sąd Najwyższy wypowiedział się również na temat wątpliwości co do istnienia umocowania, powziętych przez sąd w toku procesu, stwierdzając że „nienależyte umocowanie pełnomocnika strony w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c. nie jest równoznaczne z niewykazaniem tego umocowania” (wyrok z dnia 28 marca 2008 r., II PK 235/07, OSNP 2009, nr 15-16, poz. 198).

Z tych względów Sąd Najwyższy uwzględnił zażalenie i na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

Podkreślić należy, że wadliwości tak oznaczonej przyczyny wydania wyroku kasatoryjnego przez Sąd drugiej instancji nie ogranicza zakresu jego kognicji w ponownym postępowaniu apelacyjnym.

db

eb